

กิจกรรมที่ ๒ เรียนรู้เนื้อหาและวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรม

ตอนที่ ๑ นักเรียนจับคู่คำศัพท์ที่ขีดเส้นใต้ กับความหมายที่กำหนดให้

วัน	ยากจน	หายไป	สุขภาพ	ฟัง
ห้องเรียน	ประโยชน์	ตลาดกลัว	ตัดไม้ตรี	แพ่ไม้ไผ่
การแตกแยก	การสั่งสอน	ความข่มใจ	ความเพียร	อุบายหลอกลวง
๑. เหมาะแก่การจะเสกสรร		<u>ปวัตน์วิญญโนบาย</u>	=	
๒. ประสิทธิ์ศิลป์ <u>ประศาสน์</u> สาร		สมัยเลิกลุเวลา	=	
๓. เฉลยพจน์กะครูเสา-		<u>วภาพโดยคดีมี</u>	=	
๔. ใน <u>ทินนี้</u>		ดีฤไฉน	=	
๕. อากมยัง		<u>ลิขสภ</u>	=	
๖. รพัต <u>ทลทภา</u>		วและสุดจะขัดสน	=	
๗. กุมารองค์เส-		<u>วนเค้าคดีตาม</u>	=	
๘. เริ่มมาด้วย <u>ปรวกรรม</u>		และอุตสาหแห่งตน	=	
๙. ใจอย่างผู้ภี-		<u>รุกปราศอาจหาญ</u>	=	
๑๐. <u>ภินท์</u> พทธสามัค		คิยพรรคพระราชา	=	
๑๑. เร่งทำ <u>อุหุมป์เว-</u>		<u>หุคะเนกะเกณฑ์การณ</u>	=	
๑๒. ยั้ง <u>ทิฐิ</u> มานหย่อน		<u>ทมผ่อนผจงจง</u>	=	
๑๓. รือริชยาอัน		<u>อุปเฉทไม้ตรี</u>	=	
๑๔. ซึ่งสุขเกษมสันต์		<u>หิตะกอบทวิการ</u>	=	
๑๕. กะองค์นั้นก็พลันเปลือง		มลาย <u>ปลาด</u> พินาศปลง	=	

ตอนที่ ๒ นักเรียนพิจารณาว่า ถูก หรือ ผิด

- ๑. เรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์แต่งขึ้นเมื่อ ๙๐ ปีที่แล้ว
- ๒. นายชิต บุรทัตนำเค้าเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์มาจากมหาปริณิพพานสูตรและอรรถกถาสุมังคลวลลสินี
- ๓. พระราชนิพนธ์อิสรภาพคำฉันท์ของรัชกาลที่ ๖ เป็นแรงบันดาลใจให้นายชิต บุรทัต แต่งเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์
- ๔. สามัคคีเภทคำฉันท์ที่เป็นหนังสือแบบเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับการขัดเกลาแก้ไขจากนายชิต บุรทัต
- ๕. รัชกาลที่ ๖ พระราชทานนามสกุล "บุรทัต"ให้นายชิตเพราะทรงพอพระราชหฤทัยเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์
- ๖. เจ้าเงาะ แมวคราว และเอกชน เป็นนามปากกาของนายชิต บุรทัต
- ๗. สามัคคีเภทคำฉันท์เป็นเรื่องประเภทชาดก
- ๘. นายชิต บุรทัตมีชื่อเสียงมากที่สุดในรัชกาลที่ ๕
- ๙. นายชิต บุรทัต เคยเป็นลูกศิษย์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
- ๑๐. ผลงานประเภทคำฉันท์ของนายชิต บุรทัตนอกจากเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์ได้แก่ ตาไปคำฉันท์
กรุงเทพฯ คำฉันท์ และเวทัพพชาดกคำฉันท์
- ๑๑. ฉันท์เป็นคำประพันธ์ที่ได้รับแบบอย่างมาจากอินเดีย
- ๑๒. ฉันท์มี ๒ ชนิด คือ วรรณพฤติและมาตราพฤติ แต่ไทยเรานิยมฉันท์มาตราพฤติเพราะแต่งง่ายกว่า
- ๑๓. ลักษณะบังคับที่สำคัญของฉันท์ ได้แก่ คำครุและคำลหุ
- ๑๔. คำที่ประสมกับสระเกิน อำ ไอ โอ เอา เป็นได้ทั้งคำครุและคำลหุ
- ๑๕. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเป็นผู้ที่มีบทบาททำให้ฉันท์แพร่หลาย
- ๑๖. สามัคคีเภทคำฉันท์ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสร ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ว่าเป็นยอดของ
วรรณคดีประเภทฉันท์
- ๑๗. นายชิต บุรทัตได้ประดิษฐ์ฉันท์ขึ้นใหม่ให้ชื่อว่า ชิต บุรทัต ฉันท์
- ๑๘. ฉันท์ที่มีเสียงยาวดูจสายฟ้าแลบที่มีรัศมียาวไกล ได้แก่ วิชชุมมาลา ฉันท์ ๘
- ๑๙. ฉันท์ ๘ ได้แก่ ฤชงคประยาต ฉันท์ โดฏกฉันท์และอินทรวงศ์ ฉันท์
- ๒๐. ฉันท์ ๑๑ ได้แก่ อินทวิเชียร ฉันท์ วสันตติลก ฉันท์ และมาณวก ฉันท์
- ๒๑. สามัคคีเภทมีความหมายว่าการแตกสามัคคี
- ๒๒. พระเจ้าอชาตศัตรูทรงเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ
- ๒๓. กษัตริย์ลิจฉวีปกครองแคว้นวัชชี ซึ่งมีเมืองหลวงชื่อว่า พาราณสี

- ๒๔. ธรรมที่ทำให้มีความสามัคคีมั่นคงอยู่เป็นนิตย์ชื่อสามัคคีธรรม
- ๒๕. สัญญาที่ใช้เรียกประชุมกษัตริย์ลิจฉวีคือกลอง
- ๒๖. พระเจ้าอชาตศัตรูไม่กล้ายกทัพมาโจมตีแคว้นวัชชีเพราะแคว้นวัชชีมีกำลังเข้มแข็งและทหารของมคธยังอ่อนหัดไม่ชัดเจนในการทำสงคราม
- ๒๗. วัสสการพราหมณ์ทูลคัดค้านพระเจ้าอชาตศัตรูไม่ให้ยกกองทัพไปทำสงครามกับแคว้นวัชชีเพราะกลัวความหายนะจะบังเกิดแก่บ้านเมือง
- ๒๘. วัสสการพราหมณ์ได้รับตำแหน่งเป็นอำมาตย์พิจารณาพิพากษาอรรถคดีในแคว้นวัชชี
- ๒๙. กษัตริย์ลิจฉวีทรงเชื่อใจวัสสการพราหมณ์จึงให้ทำหน้าที่สอนศิลปวิทยาแก่เหล่าราชกุมารลิจฉวีอีกตำแหน่งหนึ่ง
- ๓๐. เนื้อเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์มุ่งแสดงให้เห็นถึงโทษแห่งการแตกความสามัคคี
- ๓๑. สามัคคีเภทคำฉันท์ให้ข้อคิดเรื่องความสามัคคีในหมู่คณะ
- ๓๒. สามัคคีเภทคำฉันท์มีรสวรรณคดีครบถ้วนทุกรส
- ๓๓. การปกครองของแคว้นวัชชีมีลักษณะคล้ายการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ๓๔. การแต่งสามัคคีเภทคำฉันท์ผู้แต่งเลือกใช้ฉันท์ที่เหมาะสมกับเนื้อความในเรื่อง เช่น บรรยายความงามของปราสาทราชวังด้วยภูงคประยาต ฉันท์ที่มีลีลาอ่อนช้อย
- ๓๕. กระแหนะหมายถึงลายปูนปั้นในงานศิลปกรรมไทย
- ๓๖. ผู้แต่งบรรยายปราสาทราชวังของแคว้นมคธตามแบบของสถาปัตยกรรมอินเดียโบราณ
- ๓๗. กองทัพของพระเจ้าอชาตศัตรู ประกอบด้วยทัพช้าง ทัพม้า ทัพรถและพลเดินเท้า รวมเรียกว่าจตุรงคเสนา
- ๓๘. ตัวละครที่มีบทบาทเด่นทำให้มคธยึดครองวัชชีเป็นผลสำเร็จคือพระเจ้าอชาตศัตรู
- ๓๙. ตัวละครที่ใช้สติปัญญาวางแผนการจนประสบความสำเร็จคือวัสสการพราหมณ์
- ๔๐. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องสามัคคีเภทอีกประการหนึ่งคือเยาวชนขาดประสบการณ์ชีวิตอาจตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีได้